

Analyse af genoptræning af gigtpatienter efter udskrivelse fra sygehus

LMT/AAJ

Marts 2010

Sammenfatning

Gigtforeningen har gennemført en analyse af genoptræningen af gigtpatienter efter udskrivelse fra sygehus. Formålet med analysen er at undersøge om gigtpatienter får den lovsikrede genoptræningsplan, der skal sikre, at de får den nødvendige genoptræning efter udskrivelse fra sygehus, om der er forskelle i mellem regionernes udskrivning af genoptræningsplaner, samt om antallet af genoptræningsplaner stiger med patientens alder.

Undersøgelsen, der omfatter patienter udskrevet efter diskusprolaps og patienter, der har fået indsat protese i hofte- eller knæled i perioden 2007-2009, er gennemført på grundlag af udtræk fra Landspatientregistret.

Analysen viser, at:

- Blandt patienter, udskrevet efter diskusprolaps, får 60 % en genoptræningsplan. Tilsvarende får 49 % af patienter med nyt knæled og 46 % med nyt hofteled en genoptræningsplan.
- For patienter, der har fået udskiftet knæ og hofteled, har andelen, der får genoptræningsplan, stort set været uændret siden 2007. For patienter, udskrevet efter diskusprolaps, har der dog været en stigning fra 42 % til 60 %.
- Der er store forskelle fra region til region med hensyn til hvor mange af patienterne, der får genoptræningsplan. Størst forskel ses for patienter, der har fået nyt knæled, hvor 75 % af patienterne i Region Hovedstaden får en genoptræningsplan, mens kun 18 % i Region Midt får en genoptræningsplan.
- Mod forventning udskrives der ikke flere genoptræningsplaner til ældre patienter end til yngre. Tvært imod får færre patienter over 70 år en genoptræningsplan sammenlignet med patienter under 70 år. Det gælder både for patienter, der har haft diskusprolaps og patienter, der har fået udskiftet knæled.

Baggrund

At sikre mennesker med gigtsygdomme i knæ, hofter, ryg m.v. en professionel, rettidig og sammenhængende genoptræning efter udskrivelse fra sygehus er, og har altid været, et af de højest prioriterede mål for Gigtforeningens arbejde.

Sundhedslovens § 84 forpligter regionsrådet til at tilbyde en individuel, skriftlig genoptræningsplan til patienter, der har et lægefagligt begrundet behov for genoptræning. Ifølge Vejledning og Træning i Kommuner og Regioner (dec. 2009), er formålet med genoptræningsplanen at sikre målrettede og effektive genoptræningsforløb for patienter, der har behov for genoptræning efter sygehus. Genoptræningsplanen fungerer som en lægelig henvisning af den enkelte patient til genoptræning efter udskrivning fra sygehuset. Derfor er det for patienten genoptræningsplanen, der åbner døren til den videre genoptræning, og modsat gælder det, at ingen genoptræningsplan betyder: Ingen genoptræning.

Gigtforeningen mener, at især patienter, der har været indlagt med henblik på udskiftning af led, samt patienter, der har været indlagt for diskusprolaps, har behov for efterfølgende træning. Samtidig er det vurderingen, at behovet stiger, jo ældre patienterne er. Der findes des-

værre meget få videnskabelige undersøgelser af effekten af genoptræning, men de få, som findes, peger i retning af, at genoptræning har effekt, men at der er behov for yderligere høj-kvalitetsforskning på området¹²³. Til gengæld er det veldokumenteret, at det fysiske overskud mindskes med alderen, idet både muskelstyrke, muskelpower og kondition falder fra 60-årsalderen, hvilket har betydning for funktionsevnen i dagligdagen. Hertil kommer yderligere tab af muskelstyrke pga. sygdommen og operationen. Derfor stiger behovet for træning under indlæggelse samt genoptræning efter operation med patienternes alder⁴.

På denne baggrund har gigtforeningen undersøgt om gigtpatienter får de genoptræningsplaner, der skal sikre, at de får den nødvendige genoptræning efter udskrivelse fra sygehus.

Undersøgelsens formål

Det er undersøgelsens formål at:

1. Belyse hvor stor andel af patienter, der er udskrevet efter indsættelse af kunstigt led i hofter og knæ, samt efter diskusprolaps, i årene 2007, 2008 samt første halvdel af 2009, der har modtaget en genoptræningsplan
2. Specifikt at belyse hvor stor andel af patienterne over 70 år, der modtager en genoptræningsplan.
3. At belyser regionale forskelle med hensyn til andelen af patienter, der modtager en genoptræningsplan.

Data og metode

Projektet er gennemført ved hjælp af udtræk fra Landspatientregisteret udarbejdet af Sundhedsstyrelsens Forskerservice.

De 3 patientgrupper, som analysen omfatter, er afgrænset på følgende måde.

Patientgruppe	Diagnosekode (ICD10)	Operationskode (SKS)
Indsættelse af ledprotese i hoftelæddet		KNFB, KNFC
Indsættelse af Ledprotese i knælæddet		KNGB, KNGC
Diskusprolaps	DM51.1A-F, DM51.2A-F	

For hver patientgruppe er udtrukket oplysning om:

- Antal udskrevne patienter i alt, og opdelt på aldersgrupperne 0-69 år og 70 år+. For hele landet og opdelt på regioner

¹ Rehabilitation after Lumbar disc Surgery: Spine Volume 34, Number 17, pp 1839-1848. 2009.

² Genoptræning efter total knæalloplastik. Bente Holm og Henrik Kehlet. Ugeskrift for læger 171/9, 23.2.2009.

³ Effectiveness of physiotherapy exercise following hip arthroplasty for osteoarthritis: a systematic review of clinical trials Catherine J Minns Lowe, Karen L Barker, Michael E Dewey and Catherine M Sackley: *BMC Musculoskeletal Disorders* 2009, **10**:98 .

⁴ Træning, i forebyggelse, behandling og rehabilitering: Munksgaard Danmark 2008.pp.249-256.

- Antal patienter, der har fået en genoptræningsplan i alt, og opdelt på aldersgrupperne 0-69 år og 70 år+. For hele landet og opdelt på regioner.

Der er udarbejdet udtræk for patienter udskrevet i hvert af årene 2007, 2008 samt i perioden 01.01.09-31.06.09.

Resultater

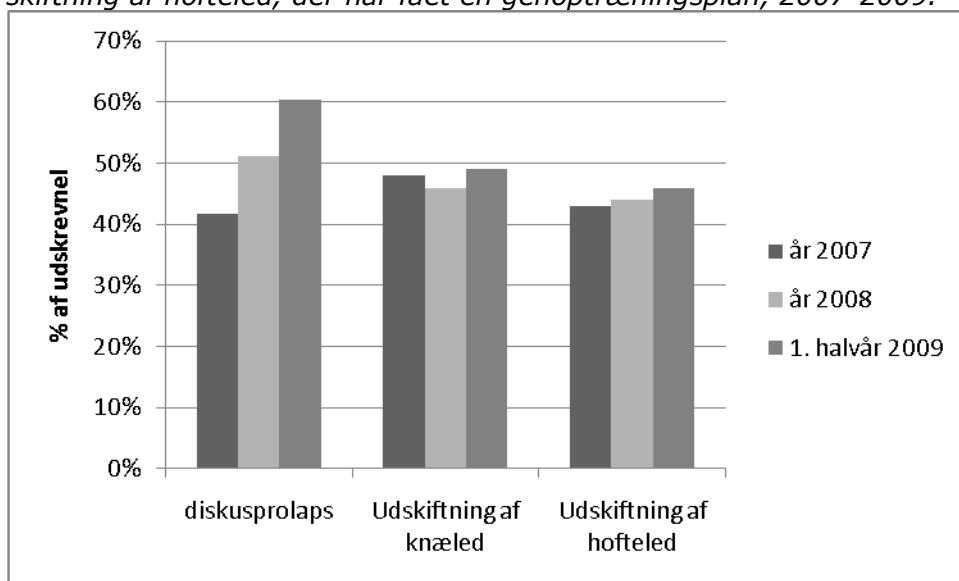
I det følgende gennemgås nogle hovedresultater fra analysen. I bilag til notatet findes tabeller med tal der ligger til grund for figurene.

Udvikling i antallet patienter, der har fået genoptræningsplan

Figur 1 viser andelen af patienter i de tre patientgrupper, undersøgelsen omfatter, der har fået en genoptræningsplan i hhv. 2007, 2008 samt første halvdel af 2009. Det ses, at 60 % af patienter udskrevet efter diskusprolaps i første halvdel af 2009 fik en genoptræningsplan, mens det kun var 49 % af patienter, der havde fået udskiftet et knæled og 46 % af patienter, der havde fået udskiftet et hoftelid.

Det ses videre af figur 1, at for patienter, udskrevet efter diskusprolaps, er andelen, der har fået genoptræningsplan, steget fra 42 % i 2007 til 60 % i 2009. Mens andelen med genoptræningsplan for patienter med udskiftning af hoft- og knæled stort set har været uændret i perioden.

Figur 1. Andel af patienter udskrevet efter hhv. diskusprolaps, udskiftning af knæled og udskiftning af hoftelid, der har fået en genoptræningsplan, 2007-2009.

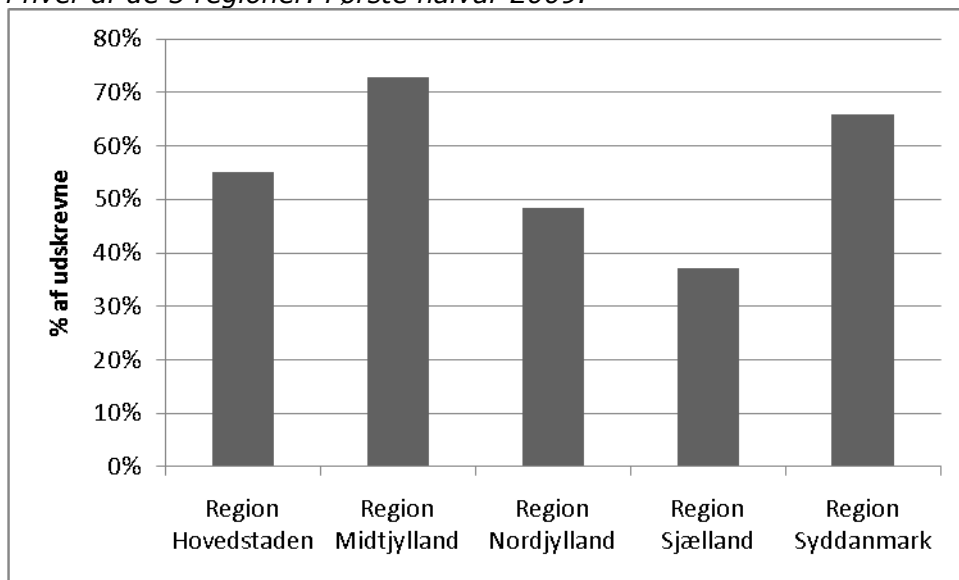

Regionale forskelle i andelen af patienter der får genoptræningsplan

De følgende figurer 2, 3 og 4 viser andelen af patienter, der har fået genoptræningsplan i hver af de 5 regioner.

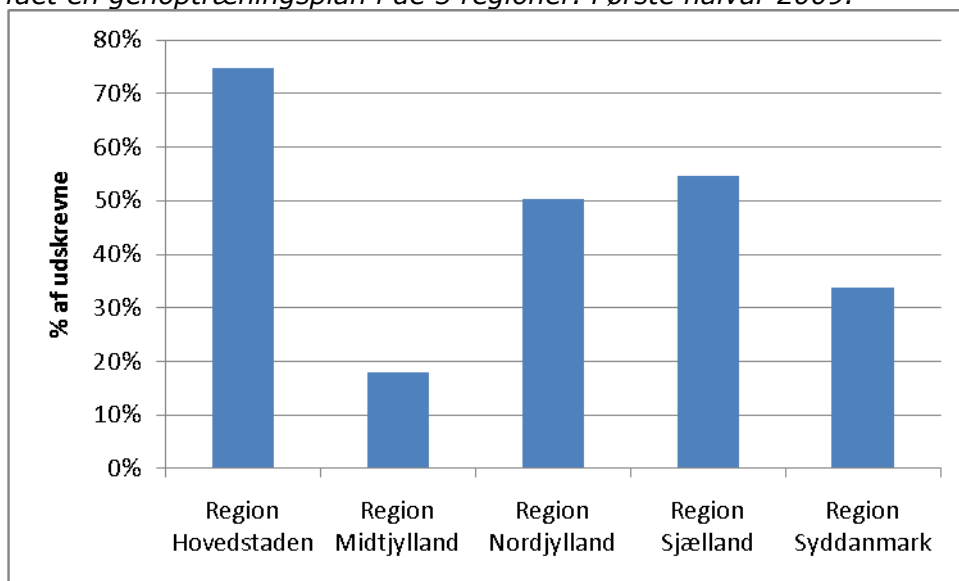
Figur 2 viser, at i Region Midtjylland får godt 70 % af patienter udskrevet efter en diskusprolaps en genoptræningsplan, mens det kun er 40 % af patienterne i Region Sjælland.

Figur 2. Andelen af patienter udskrevet efter diskusprolaps, der har fået en genoptræningsplan i hver af de 5 regioner. Første halvår 2009.

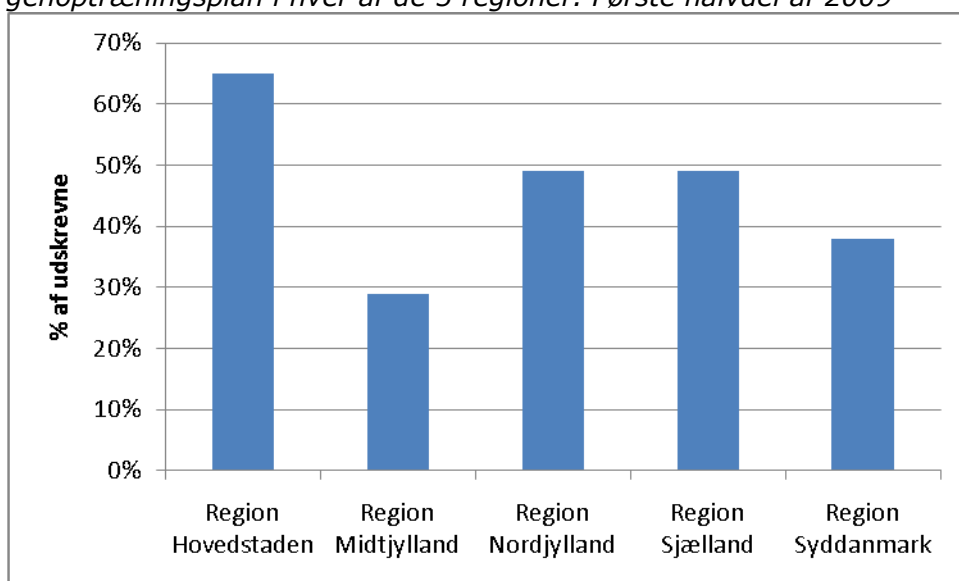

Figur 3 og 4 på næste side viser, at der også er store variationer i andelen af patienter, der får genoptræningsplan efter indsættelse af knæ- og hofteprotese. Det gennemgående træk for begge patientgrupper er, at flest patienter får genoptræningsplan i Region Hovedstaden, mens færrest får genoptræningsplan i Region Midtjylland. Størst forskel findes for patienter, der har fået udskiftet knæled, hvor 75% af patienterne i Region Hovedstaden får genoptræningsplan, mens kun 18 % af patienterne fra Region Midtjylland får genoptræningsplan. For patienter, der har fået udskiftet hofteled gælder at 65 % af patienterne fra Region Hovedstaden får genoptræningsplan, mens tallet for Region Midtjylland er 29 %.

Figur 3. Andel af patienter, der er udskrevet efter indsættelse af ledprotese i knæled, der har fået en genoptræningsplan i de 5 regioner. Første halvår 2009.

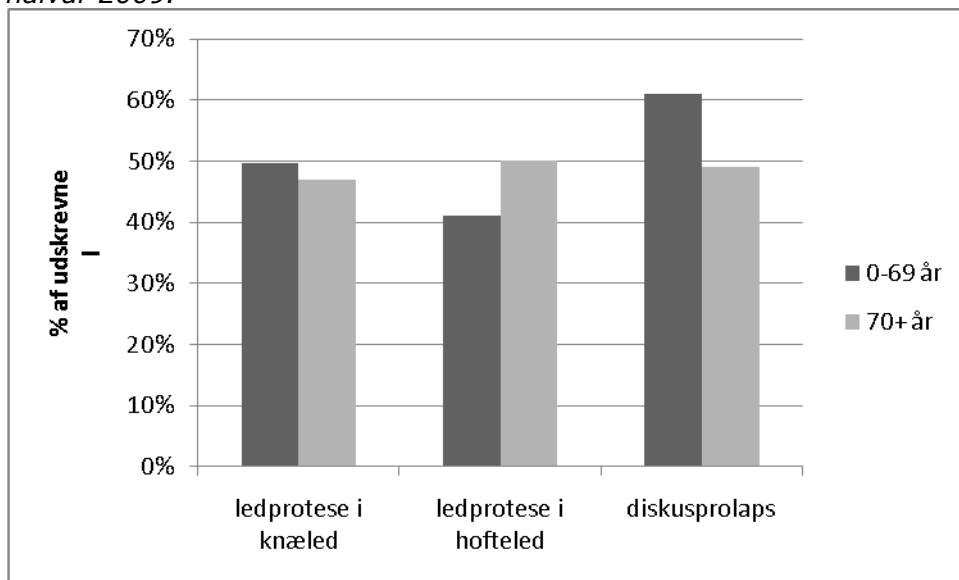
Figur 4. Andel af patienter, udskrevet efter indsættelse af ledprotese i hofteled, der har fået en genoptræningsplan i hver af de 5 regioner. Første halvdel af 2009

Aldersmæssige forskelle i andelen af patienter der får genoptræningsplan

Ud fra en faglig vurdering er det forventningen, at behovet for genoptræning stiger med stigende alder. Det er derfor undersøgt, hvor mange patienter hhv. under og over 70 år, der får en genoptræningsplan.

Figur 5. Andelen af patienter 0-69 år og 70+ år, der har fået en genoptræningsplan. Patienter udskrevet efter diskusprolaps samt indsættelse af ledprotese i hhv. knæ- og hofteled. Første halvår 2009.

Figur 5 viser, at andelen der får en genoptræningsplan, er *lavere* for patienter over 70 år og derover sammenlignet med patienter under 70 år, både hvad angår patienter udskrevet efter diskusprolaps og patienter, der har fået indsat en protese i knæled. Kun for patienter, der har fået indsat ledprotese i hofteled, er andelen, der får en genoptræningsplan større for de 70 årige og derover, end for de under 70 årige.

Diskusprolaps: antal udskrevne fordelt på alder, samt antal, der har fået en genoptræningsplan.

2007 Region	Antal udskrevne			Heraf med genoptræningsplan					
	I alt	0-69 år	70+ år	I alt	%	0-69 år	%	70+ år	%
Uoplyst	7	7	0	3	43 %	3	43 %		
Region Hovedstaden	966	892	74	317	33 %	297	33 %	20	27 %
Region Midtjylland	872	830	42	411	47 %	398	48 %	13	31 %
Region Nordjylland	363	344	19	202	56 %	196	57 %	6	32 %
Region Sjælland	546	514	32	195	36 %	189	37 %	6	19 %
Region Syddanmark	757	709	48	334	44 %	316	45 %	18	38 %
<i>Hele landet</i>	<i>3.511</i>	<i>3.296</i>	<i>215</i>	<i>1.462</i>	<i>42 %</i>	<i>1.399</i>	<i>42 %</i>	<i>63</i>	<i>29 %</i>
2008 Region	Antal udskrevne			Heraf med genoptræningsplan					
	I alt	0-69 år	70+ år	I alt	%	0-69 år	%	70+ år	%
Uoplyst	3	3	0						
Region Hovedstaden	670	614	56	314	47 %	295	48 %	19	34 %
Region Midtjylland	614	575	39	400	65 %	380	66 %	20	51 %
Region Nordjylland	266	241	25	129	48 %	120	50 %	9	36 %
Region Sjælland	353	329	24	143	41 %	134	41 %	9	38 %
Region Syddanmark	617	578	39	304	49 %	289	50 %	15	38 %
<i>Hele landet</i>	<i>2.523</i>	<i>2.340</i>	<i>183</i>	<i>1.290</i>	<i>51 %</i>	<i>1.218</i>	<i>52 %</i>	<i>72</i>	<i>39 %</i>
01.01.09- 01.07.09 Region	antal udskrevne			Heraf med genoptræningsplan					
	i alt	0-69 år	70+ år	i alt	%	0-69 år	%	70+ år	%
Uoplyst	1	1	0	1	1	1	100 %		
Region Hovedstaden	334	305	29	184	55 %	169	55 %	15	52 %
Region Midtjylland	325	311	14	237	73 %	226	73 %	11	79 %
Region Nordjylland	126	119	7	61	48 %	60	50 %	1	14 %
Region Sjælland	116	105	11	43	37 %	42	40 %	1	9 %
Region Syddanmark	352	324	28	232	66 %	216	67 %	16	57 %
<i>Hele landet</i>	<i>1254</i>	<i>1165</i>	<i>89</i>	<i>758</i>	<i>60 %</i>	<i>714</i>	<i>61 %</i>	<i>44</i>	<i>49 %</i>

Indsættelse af ledprotese i knæled. Antal udskrevne og antal, der har fået genoptræningsplan.

2007 Region	antal udskrevne			heraf med genoptræningsplan					
	I alt	0-69 år	70+ år	i alt	%	0-69 år	%	70+ år	%
uoplyst	6	4	2						
Region Hovedstaden	2.099	1.087	1.012	1.552	74 %	834	77 %	718	71 %
Region Midtjylland	1.515	857	658	529	35 %	292	34 %	237	36 %
Region Nordjylland	732	430	302	198	27 %	101	23 %	97	32 %
Region Sjælland	1.007	608	399	547	54 %	331	54 %	216	54 %
Region Syddanmark	1.592	944	648	541	34 %	329	35 %	212	33 %
<i>Hele landet</i>	<i>6.951</i>	<i>3.930</i>	<i>3.021</i>	<i>3.367</i>	<i>48 %</i>	<i>1887</i>	<i>48 %</i>	<i>1480</i>	<i>49 %</i>
2008 Region	antal udskrevne			heraf med genoptræningsplan					
	I alt	0-69 år	70+ år	i alt	%	0-69 år	%	70+	%
Uoplyst	3	3	0	1	33 %	1	33 %		
Region Hovedstaden	1.737	916	821	1.279	74 %	716	78 %	563	69 %
Region Midtjylland	1.256	721	535	249	20 %	132	18 %	117	22 %
Region Nordjylland	651	360	291	255	39 %	136	38 %	119	41 %
Region Sjælland	754	430	324	359	48 %	212	49 %	147	45 %
Region Syddanmark	1.350	781	569	480	36 %	260	33 %	220	39 %
<i>Hele landet</i>	<i>5.751</i>	<i>3.211</i>	<i>2.540</i>	<i>2.623</i>	<i>46 %</i>	<i>1457</i>	<i>45 %</i>	<i>1166</i>	<i>46 %</i>
01.01.09-01.07.09 Region	antal udskrevne			heraf med genoptræningsplan					
	I alt	0- 69 år	70+ år	i alt	%	0-69 år	%	70+ år	%
Uoplyst	3	3	0						
Region Hovedstaden	1.331	698	633	996	75 %	557	80 %	439	69 %
Region Midtjylland	825	454	371	149	18 %	80	18 %	69	19 %
Region Nordjylland	401	232	169	202	50 %	109	47 %	93	55 %
Region Sjælland	504	292	212	275	55 %	170	58 %	105	50 %
Region Syddanmark	914	524	390	309	34 %	180	34 %	129	33 %
<i>Hele landet</i>	<i>3.978</i>	<i>2.203</i>	<i>1.775</i>	<i>1.931</i>	<i>49 %</i>	<i>1096</i>	<i>50 %</i>	<i>835</i>	<i>47 %</i>

Indsættelse af protese i hofteled. Antal udskrevne og antal der har fået en genoptræningsplan

2007 REGION	antal udskrevne			heraf med genoptræningsplan					
	i alt	0-69 år	70+ år	i alt	%	0-69 år	%	70+ år	%
uoplyst	6	5	1						
Region Hovedstaden	2.840	1.113	1.727	1.874	66 %	798	72 %	1076	62 %
Region Midtjylland	2.451	1.075	1.376	721	29 %	256	24 %	465	34 %
Region Nordjylland	1.263	490	773	388	31 %	89	18 %	299	39 %
Region Sjælland	1.571	685	886	707	45 %	330	48 %	377	43 %
Region Syddanmark	2.563	1.134	1.429	933	36 %	376	33 %	557	39 %
<i>Hele landet</i>	<i>10.694</i>	<i>4.502</i>	<i>6.192</i>	<i>4.623</i>	<i>43 %</i>	<i>1.849</i>	<i>41 %</i>	<i>2.774</i>	<i>45 %</i>
2008 REGION	antal udskrevne			heraf med genoptræningsplan					
	i alt	0-69 år	70+ år	i alt	%	0-69 år	%	70+ år	%
uoplyst	1	1	0						
Region Hovedstaden	2.558	862	1.696	1.621	63 %	595	69 %	1026	60 %
Region Midtjylland	2.095	884	1.211	602	29 %	173	20 %	429	35 %
Region Nordjylland	1.104	408	696	464	42 %	90	22 %	374	54 %
Region Sjælland	1.360	580	780	607	45 %	268	46 %	339	43 %
Region Syddanmark	2.225	886	1.339	841	38 %	262	30 %	579	43 %
<i>Hele landet</i>	<i>9.343</i>	<i>3.621</i>	<i>5.722</i>	<i>4.135</i>	<i>44 %</i>	<i>1.388</i>	<i>38 %</i>	<i>2.747</i>	<i>48 %</i>
01.01.09-01.07.09 REGION	antal udskrevne			heraf med genoptræningsplan					
	i alt	0-69 år	70+ år	i alt	%	0 - 69 år	%	70+ år	%
Uoplyst	2	2	0						
Region Hovedstaden	1.691	679	1.012	1.105	65 %	478	70 %	627	62 %
Region Midtjylland	1.462	666	796	423	29 %	132	20 %	291	37 %
Region Nordjylland	652	273	379	320	49 %	85	31 %	235	62 %
Region Sjælland	797	319	478	389	49 %	167	52 %	222	46 %
Region Syddanmark	1.487	611	876	563	38 %	172	28 %	391	45 %
<i>Hele landet</i>	<i>6.091</i>	<i>2.550</i>	<i>3.541</i>	<i>2.800</i>	<i>46 %</i>	<i>1.034</i>	<i>41 %</i>	<i>1.766</i>	<i>50 %</i>